

Articulus decimus.

Remissionem peccatorum.

I. NEMO est, qui cum videat, hunc articulum de remissione peccatorum, in ceteris fidei articulis numeratum esse, dubitare possit, eo non solum divinum aliquod mysterium, sed etiam ad salutem comparandam maxime necessarium contineri; nam antea declaratum est, sine certa eorum fide, quæ in Symbolo credenda proponuntur, nemini ad Christianam pietatem aditum patere. Verum si id, quod per se omnibus notum esse debet, aliquo etiam testimonio confirmandum videatur, satis illud erit, quod Salvator noster paulo ante ascensum in cælum de ea re testatus est, cum discipulis sensum aperuit, ut intelligerent scripturas : Oportebat, inquit, Christum pati, et resurgere a mortuis tertia die : et prædicari in nomine ejus pœnitentiam, et remissionem peccatorum in omnes gentes, incipientibus ab Hierosolyma.¹ Quæ verba si Parochi animadverterint, facile intelligent, cum cetera, quæ ad religionem pertinent, fidelibus tradenda sint. tum vero præcipue hujus articuli diligenter explicandi magnam eis a Deo necessitatem impositam esse.

2. MUNUS igitur Parochi erit, quod ad hunc locum attinet, docere, non solum peccatorum remissionem in catholica Ecclesia reperiri; de qua Isaias prædixerat : Populus qui habitat in ea, auferetur ab eo iniquitas :² sed etiam potestatem peccata remittendi in ea esse : qua si rite, et secundum leges a Christo domino præscriptas sacerdotes utantur, vere peccata remitti, et condonari credendum est.

3. Hæc autem venia, cum primum fidem profitentes sacro baptismo abluimur, adeo cumulate nobis datur, ut nihil aut culpæ delendum, sive ea origine contracta, sive quid propria voluntate omissum, vel commissum sit, aut pœnæ persolvendum relinquatur. Verum per baptismi gratiam nemo tamen ab omni naturæ infirmitate liberatur : quin potius, cum unicuique adversus concupiscentiæ motus, quæ nos ad peccata in-

¹ Luc. XXIV. 46. — ² Isa. XXXIII. 24.

citare non desinit, pugnandum sit, vix ullum reperias, qui vel tam acriter resistat, vel tam vigilanter salutem suam tueatur, ut omnes plagas vitare possit.

Cum igitur necesse fuerit, in Ecclesia potestatem esse peccata remittendi, alia etiam ratione, quam baptismi sacramento, claves regni cælorum illi concreditæ sunt, quibus possint unicuique pœnitenti, etiam si usque ad extremum vitæ diem peccasset, delicta condonari. Clarissima hujus rei testimonia in sacris litteris habemus : nam apud sanctum Matthæum Dominus ita ad Petrum loquitur : Tibi dabo claves regni cælorum. Et quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum et in cælis : et quodcumque solveris super terram, erit solutum et in cælis.¹ Item : Quæcumque alligaveritis super terram, erunt ligata et in cælo : et quæcumque solveritis super terram, erunt soluta et in cælo.² Deinde sanctus Joannes testatur, Dominum, cum insufflasset Apostolis, dixisse : Accipite Spiritum sanctum : quorum remisistis peccata, remittuntur eis : et quorum retinueritis, retenta sunt.³

4.
*et per vim
clavium.*

NEQUE vero existimandum est, hanc potestatem certis quibusdam peccatorum generibus definitam esse; nullum enim tam nefarium facinus vel admitti, vel cogitari potest, cujus remittendi potestatem sancta Ecclesia non habeat : quemadmodum etiam nemo adeo improbus, et scelestus fuerit, quem si errorum suorum vere pœniteat, certa ei veniæ spes proposita esse non debeat. Sed neque hæc eadem potestas ita circumscribitur, ut præfinito solum aliquo tempore ea uti liceat; nam quacumque hora peccator ad sanitatem redire voluerit, rejiciendum non esse docuit Salvator noster, cum Principi apostolorum interroganti quoties peccatoribus ignoscendum esset, an septies, respondit : Non septies, sed usque septuagies septies.⁴

5.
*Nullum
peccatum
quod non
possit in
Ecclesia
remitti.*

VERUM si ministros divinæ hujus potestatis spectemus, ea minus late patere videbitur. Dominus enim non omnibus, sed Episcopis tantum, et sacerdotibus tam sancti muneris potestatem dedit. Idem etiam censendum erit, quod ad rationem ejus potestatis exercendæ pertinet; nam per sacramen-

6.
Hæc potestas est pœnes Episcopos et sacerdotes.

¹ Matth. XVI. 19. — ² Matth. XVIII. 18. — ³ Joan. XX. 23. — ⁴ Matth. XVIII. 21.

ta solum, si eorum forma servetur, peccata remitti possunt : aliter vero nullum jus a peccatis solvendi Ecclesiæ datum est; ex quo sequitur, tum sacerdotes, tum sacramenta ad peccata condonanda veluti instrumenta valere : quibus Christus dominus auctor ipse, et largitor salutis, remissionem peccatorum, et justitiam in nobis efficit.

7. *Remissio peccatorum non fit nisi auctoritate divina,* UT autem fideles cæleste hoc munus, quod singulari in nos Dei misericordia Ecclesiæ donatum est, magis suspiciant, atque ad ejus usum, et tractationem ardentiori pietatis studio accedant, conabitur Parochus hujus gratiæ dignitatem, et amplitudinem demonstrare; ea autem ex hoc potissimum perspicitur, si cujus virtutis sit peccata remittere, et homines ex injustis justos reddere, diligenter expositum fuerit. Constat enim, infinita, et immensa Dei vi hoc effici, quam eandem in excitandis mortuis, et in mundi creatione necessariam esse credimus. Quod si etiam, ut Augustini sententia confirmatur,¹ majus opus existimandum est, aliquem ex impio pium facere, quam cælum, et terram ex nihilo creare : cum ipsa creatio non nisi ex infinita virtute possit existere, consequens est, ut multo magis peccatorum remissio infinitæ potestati tribuenda sit. Quare verissimas esse priscorum Patrum voces agnoscimus, quibus confitentur, ab uno Deo peccata hominibus condonari, neque ad alium auctorem, quam ad summam ejus bonitatem, et potentiam, tam mirificum opus referendum esse. Ego sum, inquit ipse Dominus per Prophetam, ego sum ipse, qui deleo iniquitates tuas.² Nam scelerum remittendorum eadem ratio videtur esse, quam in pecunia debita servare oportet. Quemadmodum igitur a nemine, nisi a creditore, pecunia, quæ debetur, remitti potest; ita, cum uni Deo peccatis obstricti simus, (siquidem quotidie oramus : Dimitte nobis debita nostra)³ perspicuum est, a nemine, præter illum, debita nobis condonari posse.

8. *quæ ante Christum nemini concessa fuit.* Hoc vero admirabile, et divinum munus, antequam Deus homo fieret, nulli creatæ naturæ impertitum est. Primus omnium Christus salvator noster, ut homo, cum idem verus Deus esset, hoc munus a cælesti patre traditum accepit. Ut sciatis, inquit, quia filius hominis habet potestatem in terra

¹ Aug. In Joan. tr. LXXII. n. 3. — ² Isa. XLIII. 25. — ³ Matth. VI. 12.

dimittendi peccata, ait paralytico : Surge, tolle grabatum tuum, et vade in domum tuam.¹ Cum igitur homo factus esset, ut hominibus hanc peccatorum veniam largiretur, priusquam in cælum ascenderet, ut ibi ad dexteram Dei in perpetuum sederet, eam potestatem Episcopis, et presbyteris in Ecclesia concessit : quamquam, ut antea docuimus, Christus sua auctoritate, ceteri, ut ejus ministri, peccata dimittunt.

Quamobrem, si quæ infinita virtute effecta sunt, maxime admirari, et suspicere debemus : satis intelligimus, pretiosissimum hoc munus esse, quod Christi domini benignitate Ecclesiæ donatum est; sed ipsa etiam ratio, qua Deus, clementissimus pater, mundi peccata delere constituit, animos fidelium ad hujus beneficii magnitudinem contemplandam vehementer excitabit : sanguine enim unigeniti filii sui scelera nostra expiari voluit, ut pœnam, quam nos pro peccatis commeruimus, ultro ille persolveret,² justusque pro injustis damnaretur, innocens pro reis morte acerbissima afficeretur. Quare cum animo cogitabimus, nos non corruptibilibus auro, et argento redemptos esse, sed pretioso sanguine quasi agni immaculati Christi, et incontaminati,³ facile statuemus, nihil nobis salubrius contingere potuisse hac remittendi peccata potestate, quæ inexplicabilem Dei providentiam, summamque erga nos charitatem ostendit.

EX hac autem cogitatione maximus fructus ad omnes perveniat, necesse est; nam qui Deum mortali aliquo peccato offendit, quidquid meritorum ex Christi morte, et cruce consecutus est, statim amittit, et omnino paradisi aditu, quem prius interclusum Salvator noster passione sua omnibus patefecit, prohibetur. Quod quidem cum in mentem venit, facere non possumus, quin humanæ miseriæ consideratio vehementer sollicitos nos habeat. Verum si animum ad hanc admirabilem potestatem referamus, quæ Ecclesiæ divinitus tributa est; et hujus articuli fide confirmati, oblatam unicuique facultatem credamus, ut possit divina ope adjutus in pristinum dignitatis statum restitui; tunc vero cogimur summo gaudio, et lætitia exultare, et immortales Deo gratias agere. Ac pro-

Summa Dei benignitas in modo remittendi peccata.

10. *Inde erigendi fideles.*

¹ Matth. IX. 6.; Marc. II. 9. — ² 1. Pet. III. 18. — ³ 1. Pet. I. 18. 19.

fecto, si grata, et jucunda medicamenta videri solent, quæ nobis medicorum arte, et industria, cum gravi aliquo morbo laboramus, parantur : quanto jucundiora esse debent ea remedia, quæ Dei sapientia ad animorum curationem, atque adeo ad vitam reparandam instituit? cum præsertim non quidem dubiam salutis spem, ut medicinæ illæ, quæ corporibus adhibentur, sed certissimam iis, qui sanari cupiunt, salutem afferant.

11. Erunt igitur fideles hortandi, postquam tam ampli et præclari muneris dignitatem cognoverint, ut illud etiam studeant ad suum commodum religiose convertere. Vix enim fieri potest, ut qui re utili, et necessaria non utatur, eam contemnere non existimetur : præsertim vero cum Dominus hanc potestatem remittendi peccata ideo tradiderit Ecclesiæ, ut omnes hoc salutari remedio uterentur ; nam quemadmodum nemo sine baptismo expiari potest : ita, quicumque baptismi gratiam, mortiferis sceleribus amissam, recuperare voluerit, ad aliud expiationis genus, nimirum pœnitentiæ sacramentum confugiat, necesse est.

12. Verum hoc loco admonendi sunt fideles, ne, tam ampla veniæ facultate proposita, quam etiam nullius temporis termino definiri declaravimus, vel ad peccandum faciliores, vel ad resipiscendum tardiores reddantur; in altero enim, cum injuriosi, et contumeliosi in hanc divinam potestatem manifeste deprehendantur, indigni sunt, quibus Deus misericordiam suam impertiatur : in altero vero magnopere verendum est, ne morte præoccupati, frustra peccatorum remissionem confessi fuerint, quam tarditate, et procrastinatione merito amiserunt.

Articulus undecimus.

Carnis Resurrectionem.

MAGNAM hujus articuli vim esse ad fidei nostræ veritatem stabiliendam, id maxime ostendit, quod divinis litteris non solum credendus fidelibus proponitur, sed multis etiam rationibus confirmatur; quod quidem cum in aliis Symboli articulis vix fieri videamus, intelligi potest, hoc veluti firmissimo fundamento salutis nostræ spem nixam esse : nam, ut Apostolus ratiocinatur : Si mortuorum resurrectio non est, neque Christus resurrexit. Si autem Christus non resurrexit, inanis est prædicatio nostra, inanis est et fides vestra. In eo igitur explicando Parochus non minus operæ et studii ponet, quam in eo evertendo multorum impietas laborarit; magnas enim et præclaras utilitates ex ea cognitione ad fidelium fructum redundare, paulo post demonstrabitur.

SED hoc in primis attendere oportebit, resurrectionem hominum in hoc articulo, carnis resurrectionem appellari; quod quidem sine causa factum non est; nam docere voluerunt apostoli id, quod necessario ponendum est, animam esse immortalem; quare ne quis forte eam simul cum corpore interiisse, utrumque vero in vitam revocari existimaret, cum animam plurimis sacrarum litterarum locis immortalis esse plane constet, ob eam rem carnis tantum suscitandæ mentio in articulo facta est; et quamquam sæpe etiam in sacris scripturis caro integrum hominem, (ut est apud Isaiam, Omnis caro fœnum :² et apud sanctum Joannem : Et verbum caro factum est,³ significet : hoc tamen loco carnis vox corpus declarat : ut duarum partium, animæ et corporis, quibus homo constat, alteram tantum, nempe corpus, corrumpi, et in pulverem terræ, ex qua compactum est, redire, animam vero incorruptam manere intelligamus.

At vero cum nemo, nisi mortuus fuerit, ad vitam revoceatur, anima proprie non dicitur resurgere. Carnis quoque mentio facta est, illius hæresis confutandæ causa quæ, vivo

¹ Cor. XV. 14. — ² Is. XL, 6. — ³ Joan. I. 14.

I.

2.

Hominum resurrectio appellatur resurrectio carnis, quia anima immortalis est, et ut significetur non agi de resurrectione spiritali.

Apostolo, Hymenæi et Phileti fuit; qui asserebant, cum de resurrectione in scripturis sacris ageretur, non de corporea, sed de spirituali, qua a morte peccati ad vitam innocentem resurgitur, accipiendum esse. Itaque his verbis planum fit, eum errorem tolli, et veram corporis resurrectionem confirmari.

3. *Carnis resurrectio illustranda exemplis utriusque testamenti.* VERUM Parochi partes erunt, hanc veritatem illustrare exemplis ex veteri, novoque testamento, et ex omni ecclesiastica historia depromptis; alii enim ab Elia,² et Eliseo³ in veteri testamento: alii, præter eos, quos Christus dominus a morte excitavit,⁴ a sanctis Apostolis,⁵ aliisque permultis ad vitam revocati sunt: quæ resurrectio multorum hujus articuli doctrinam confirmat; ut enim plures a morte resuscitados credimus: ita universos ad vitam revocatum iri credendum est; quin etiam præcipuus fructus, quem nos ex hujusmodi miraculis capere debemus, ille est, ut summam fidem huic articulo tribuamus. Sunt multa testimonia, quæ Parochis, qui in sacris litteris mediocriter versati sunt, facile occurrent. Illustriora vero loca sunt in veteri quidem testamento, quæ leguntur apud Job, cum ait, se in carne sua conspecturum Deum suum:⁶ et apud Daniëlem de iis, qui in pulvere terræ dormiunt, alios in vitam æternam, alios in opprobrium sempiternum evigilatos:⁷ in novo autem testamento, quæ sanctus Matthæus refert de disputatione, quam Dominus cum Sadducæis habuit:⁸ præterea, quæ evangelistæ narrant de extremo judicio.⁹ Atque huc etiam referenda sunt, quæ Apostolus ad Corinthios et ad Thessalonicenses scribens, accurata oratione disseruit.¹⁰

4. *Similitudinibus suadenda.* SED quamvis hoc fide certissimum sit, multum tamen proderit, vel exemplis, vel rationibus ostendere, id, quod fides credendum proponit, a natura, aut ab humanæ mentis intelligentia non abhorreere. Itaque Apostolus quærenti quo modo resurgerent mortui, sic respondit: Insiens, tu quod seminas non vivificatur, nisi prius moriatur. Et quod seminas,

¹ 2. Tim. II. 17. — ² 3. Reg. XVII. 22. — ³ 4. Reg. IV. 34. — ⁴ Matt. IX. 24. — ⁵ Act. IX. 40. — ⁶ Job. XIX. 25. — ⁷ Dan. XII. 2. — ⁸ Matt. XXII. 23. — ⁹ Matt. XXV. 31. — ¹⁰ 1. Cor. XV. 12.; 1. Thess. IV. 13.

non corpus quod futurum est, seminas, sed nudum granum, ut puta tritici, aut alicujus ceterorum. Deus autem dat illi corpus sicut vult; et paulo post inquit: Seminatur in corruptione, surget in incorruptione.¹ Ad eam similitudinem multas præterea adjungi posse, sanctus Gregorius ostendit: Lux enim, inquit, quotidie quasi moriendo oculis subtrahitur, et rursus quasi resurgendo revocatur: et arbustæ viriditatem amittunt, et rursus quasi resurgendo reparantur: et semina putrescendo moriuntur, et rursus germinando resurgunt.²

RATIONES illæ præterea, quæ ab ecclesiasticis scriptoribus afferuntur, satis ad eam rem probandam accommodatæ videri possunt.

5. *Rationibus probanda.* Ac primum quidem, cum animæ immortales sint, et tanquam pars hominis ad humana corpora naturalem propensionem habeant, eas a corporibus sejunctas perpetuo manere, præter naturam existimandum est. Quoniam vero, quod naturæ adversatur, ac violentum est, diuturnum esse non potest, consentaneum fore videtur, ut denuo cum corporibus jungantur: ex quo etiam sequitur, ut corporum resurrectio futura sit; quo quidem argumentandi genere Salvator noster usus est, cum adversus Sadducæos disputans, ex animarum immortalitate corporum resurrectionem conclusit.³

Deinde cum malis supplicia, bonis præmia a justissimo Deo sint proposita; ex illis vero quam plurimi, antequam debitas pœnas persolvant, ex his magna ex parte nullis affecti virtutis præmiis, e vita decedant: necesse est iterum animas cum corporibus conjungi, ut pro sceleribus, aut recte factis corpora, quibus veluti peccati sociis homines utuntur, una cum anima pœna, aut præmio afficiantur; qui locus diligentissime tractatus est a sancto Chrysostomo in homilia ad populum Antiochenum.⁴ Quare Apostolus, cum de resurrectione dissereret, Si in hac vita, inquit, tantum in Christo sperantes sumus, miserabiliores sumus omnibus hominibus.⁵ Quæ quidem verba nemo ad animæ miseriam referri existimabit: quæ cum immortalis sit, quamvis corpora non resurgerent, in futura tamen vita beatitudine

¹ 1. Cor. XV. 36. 37. 38. 42. — ² S. Gregor. Moral. XIV. 55. — ³ Matth. XXII. 32. — ⁴ Hom. I. n. 9. — ⁵ 1. Cor. XV. 19. CAT. TRID. — 7

frui posset : verum de toto homine intelligenda sunt. Nisi enim corpori debita pro laboribus præmia reddantur, necesse est, ut qui, quemadmodum Apostoli, tot ærumnas, et calamitates in vita perpessi sunt, omnium sint miserrimi. Idem vero multo apertius docet ad Thessalonicenses his verbis : Gloriamur in ecclesiis Dei pro patientia vestra, et fide, et in omnibus persecutionibus vestris, et tribulationibus, quas sustinetis, in exemplum justii iudicii Dei, ut digni habeamini in regno Dei, pro quo et patimini; si tamen justum est apud Deum, retribuere tribulationem iis, qui vos tribulant : et vobis, qui tribulamini, requiem nobiscum in revelatione Domini Jesu de cælo, cum angelis virtutis ejus, in flamma ignis dantis vindictam iis, qui non noverunt Deum, et qui non obediunt evangelio Domini nostri Jesu Christi.¹

Adde etiam, non posse homines, quamdiu anima a corpore sejuncta est, plenam felicitatem, et bonis omnibus cumulata adipisci. Ut enim quælibet pars, a toto separata, imperfecta est, ita etiam anima, quæ corpori non est adjuncta : ex quo sequitur, ut illi ad summam felicitatem nihil desit, corporum resurrectionem necessariam esse. His igitur atque aliis hujusmodi rationibus Parochus fideles in hoc articulo erudire poterit.

6. *Omnes resurgent.* EXPLICARE præterea diligenter oportebit ex Apostoli doctrina, quinam ad vitam suscitandi sint; nam ad Corinthios scribens, Sicut in Adam, inquit, omnes moriuntur, ita et in Christo omnes vivificabuntur.² Omni itaque malorum, bonorumque discrimine remoto, omnes a mortuis, quamquam non omnium par conditio futura est, resurgent, qui bona fecerunt, in resurrectionem vitæ, qui vero mala egerunt, in resurrectionem iudicii.³

Cum autem omnes dicimus, tam eos intelligimus, qui adventante iudicio mortui jam erunt, quam eos, qui moriuntur. Huic enim sententiæ, quæ asserit omnes morituros esse, nemine excepto, Ecclesiam acquiescere, ipsamque sententiam magis veritati convenire, scriptum reliquit sanctus Hieronymus;⁴ idem sentit et sanctus Augustinus.⁵ Neque vero huic

¹ 2. Thes. I. 4. — ² 1. Cor. XV. 22. — ³ Joan. V. 29. — ⁴ S. Hier. Ep. CXIX. — ⁵ Aug. De civ. Dei lib. XX. c. 20.

sententiæ repugnant Apostoli verba, ad Thessalonicenses scripta : Mortui qui in Christo sunt, resurgent primi : deinde nos, qui vivimus, qui relinquimur, simul rapiemur cum illis in nubibus obviam Christo in aera;¹ nam sanctus Ambrosius, cum ea explanaret, ita inquit : In ipso raptu mors præveniet, et quasi per soporem, ut egressa anima in momento reddatur : cum enim tollentur, morientur, ut pervenientes ad Dominum, præsentia Domini recipiant animos, quia cum Domino mortui esse non possunt.² Eademque sententia comprobatur sancti Augustini auctoritate in libro de Civitate Dei.³

CUM vero multum referat, nobis certo persuaderi, hoc ipsum, atque adeo idem corpus, quod uniuscujusque proprium fuit, quamvis corruptum sit, et in pulverem redierit, tamen ad vitam suscitandum esse, illud etiam Parochus accurate explicandum suscipiet. Hæc Apostoli est sententia, cum inquit : Oportet corruptibile hoc induere incorruptionem :⁴ ea voce, Hoc, proprium corpus aperte demonstrans. Job etiam de eo clarissime vaticinatus est : Et in carne mea, inquit, videbo Deum meum. Quem visurus sum ego ipse, et oculi mei conspiciuntur, et non alius.⁵ Hoc idem colligitur ex ipsius resurrectionis definitione; est enim resurrectio, auctore Damasceno, ad eum statum, unde cecideris, revocatio.⁶ Denique si consideremus, cujus rei causa resurrectionem futuram paulo ante demonstratum est; nihil erit, quod cujusquam animum hac in re dubium facere possit. Idcirco autem corpora excitanda esse docuimus, ut referat unusquisque propria corporis prout gessit, sive bonum, sive malum.⁷ Hominem igitur ex ipso corpore, cujus opera vel Deo, vel dæmoni servivit, resurgere oportet; ut cum eodem corpore triumphus coronas, et præmia consequatur, aut pœnas, et supplicia miserrime perferat.

Neque vero corpus tantum resurget, sed, quidquid ad illius naturæ veritatem, atque ad hominis decus, et ornamentum pertinet, restituendum est. Præclarum ea de re sancti Augustini testimonium legimus : Nihil tunc vitii, inquit, in corporibus existet : si aliqui plus pinguedine obesi, et crassi extiterint, non totam corporis molem assument,

¹ 1. Thes. IV. 16. — ² Amb. (ps.) In h. l. — ³ De civ. Dei, XX. 20. — ⁴ 1. Cor. XV. 53. — ⁵ Job. XIX. 26. — ⁶ Dam. De fide orth. IV. 27. — ⁷ 2. Cor. V. 10.

7
Proprium corpus cujusque resurget,

8.
et quidem integrum.

sed quod illam habitudinem superabit, reputabitur superfluum : et e diverso, quæcumque vel morbus, vel senium confecit in corpore, reparabitur per Christum virtute divina, ut, si aliqui propter macrorem fuerint graciles ; quia Christus non solum nobis corpus reparabit, sed quidquid per miseriam hujus vitæ fuerit nobis ademptum.¹ Item alio loco : Non resumet homo capillos, quos habuerit, sed quos decue- rit, juxta illud : Omnes capilli capitis vestri numerati sunt, qui secundum divinam sapientiam sunt reparandi.² In primis vero, quoniam membra ad veritatem humanæ naturæ perti- nent, simul restituentur omnia. Qui enim vel ab ipso ortu oculis capti sunt, vel ob aliquem morbum lumina amiserunt, claudi, atque omnino manci, et quibusvis membris debiles, integro, ac perfecto corpore resurgent; aliter enim animæ desiderio, quæ ad corporis conjunctionem propensa est, mi- nime satisfactum esset : cujus tamen cupiditatem in resur- rectione explendam esse, sine dubitatione credimus. Præter- ea, satis constat resurrectionem, æque ac creationem, inter præcipua Dei opera numerari. Quemadmodum igitur omnia a Deo initio creationis perfecta fuerunt, ita etiam in resur- rectione futurum omnino affirmare oportet. Neque id de martyribus solum fatendum est, de quibus sanctus Augusti- nus ita testatur : Non erunt absque illis membris : non enim posset illa mutilatio non esse corporis vitium : alioquin, qui capite truncati sunt, deberent sine capite resurgere; verum- tamen extabunt in eorundem membrorum articulis gladii cicatrices, refulgentes super omne aurum et lapidem pretio- sum, veluti et cicatrices vulnerum Christi :³ quod de impro- bis quoque verissime dicitur, etsi illorum culpa membra amputata fuerint; nam quo plura membra habebunt, tanto acerbiori dolorum cruciatu conficientur; quare illa membro- rum restitutio, non ad eorum felicitatem, sed calamitatem, ac miseriam est redundatura; cum merita non ipsis membris, sed personæ, cujus corpori conjuncta sunt, adscribantur; nam iis, qui pœnitentiam egerunt, ad præmium; illis vero, qui eandem contempserint, ad supplicium restituentur. Hæc vero si a Parochis attente considerentur, nunquam eis rerum

¹ S. Aug. (quoad sensum, non quoad verba.) De civ. Dei, lib. XXII, c. 19 et seq. Enchir. c. LXXXIX. — ² Ibid. — ³ Ibid.

et sententiarum copia deerit ad excitandos, inflammandos- que pietatis studio fidelium animos, ut vitæ hujus mole- stias, et ærumnas cogitantes, beatam illam resurrectionis gloriam, quæ justis, et piis proposita est, avide expectent.

SEQUITUR nunc, ut fideles intelligant, si ea spectemus, quæ corporis substantiam constituunt, quamvis illud ipsum, atque idem corpus a mortuis revocari oporteat, quod antea extinctum fuerat, longe aliam tamen, et diversam ejus con- ditionem fore; ut enim cetera omittamus, in eo maxime resurgentium corpora omnia a seipsis different, quod, cum antea mortis legibus subjecta essent, posteaquam ad vitam suscitata fuerint, sublato bonorum, malorumque discrimine, immortalitatem assequentur. Quam quidem admirabilem naturæ restitutionem insignis Christi victoria meruit, quam de morte reportavit, quemadmodum sacrarum scripturarum testimonia nos admonent : scriptum est enim : Præcipitabit mortem in sempiternum;¹ et alibi : Ero mors tua, o mors;² quod explicans Apostolus inquit : Novissima inimica destruetur mors;³ et apud sanctum Joannem legimus : Mors ultra non erit.⁴ Decebat autem maxime, Christi domini merito, quo mortis imperium eversum est, peccatum Adæ longo intervallo superari. Idem etiam divinæ justitiæ consentaneum fuit, ut boni beata vita perpetuo fruerentur; mali vero sempiternas pœnas luentes, quærent mortem, et non in- venirent; optarent mori, et mors fugeret ab eis.⁵ Atque hæc quidem immortalitas bonis, malisque communis erit.

Habebunt præterea sanctorum rediviva corpora insignia quædam, et præclara ornamenta, quibus multo nobiliora futura sint, quam umquam antea fuerint. Præcipua vero sunt quatuor illa, quæ dotes appellantur, ex Apostoli doctrina a Patribus observatæ.

Earum prima est impassibilitas, munus scilicet, et dos, quæ efficiet, ne molesti aliquid pati, ullove dolore, aut incommodo affici queant; nihil enim aut frigorum vis, aut flammæ ardor, aut aquarum impetus obesse eis poterit. Semi- natur, inquit Apostolus, in corruptione, surget in incorru-

9.
*Corpora
resurgent
immorta-
lia.*

10.
*Orna-
menta
corporum
sancto-
rum :*

*Impassi-
bilitas.*

¹ Isa. XXV. 8. — ² Ose. XIII. 14. — ³ 1. Cor. XV. 26. — ⁴ Apoc. XXI. 4. — ⁵ Apoc. IX. 6.

ptione: Quod autem impassibilitatem potius, quam incorruptionem Scholastici appellarint, ea causa fuit, ut, quod est proprium corporis gloriosi, significarent; non enim impassibilitas illis communis est cum damnatis, quorum corpora, licet incorruptibilia sint, æstuarè tamen possunt, atque algere, variisque cruciatibus affici.

Claritas. Hanc consequitur claritas, qua sanctorum corpora tamquam sol fulgebunt; ita enim apud sanctum Matthæum testatur Salvator noster: Justi, inquit, fulgebunt sicut sol in regno Patris eorum.² Ac ne quis de eo dubitaret, suæ transfigurationis exemplo declaravit.³ Hanc interdum Apostolus gloriam, modo claritatem appellat. Reformabit, inquit, corpus humilitatis nostræ, configuratum corpori claritatis suæ;⁴ et rursus: Seminatur in ignobilitate, surget in gloria.⁵ Hujus etiam gloriæ imaginem quamdam vidit populus Israel in deserto, cum facies Moysis ex colloquio, et præsentia Dei ita colluceret, ut in eam filii Israel oculos intendere non possent.⁶ Est vero claritas hæc fulgor quidam ex summa animæ felicitate ad corpus redundans, ita ut sit quædam communicatio illius beatitudinis, qua anima fruitur: quo modo etiam anima ipsa beata efficitur, quod in eam pars divinæ felicitatis derivetur. Hoc vero munere non æque omnes, perinde ac primo, ornari credendum est, erunt quidem sanctorum corpora omnia æque impassibilia, sed eundem splendorem non habebunt: nam, ut testatur Apostolus, Alia claritas solis, alia claritas lunæ, et alia claritas stellarum. Stella enim a stella differt in claritate: sic et resurrectio mortuorum.

Agilitas. Cum hac dote conjuncta est illa, quam agilitatem vocant, qua corpus ab onere, quo nunc premitur, liberabitur, facillimeque in quamcumque partem anima voluerit, ita moveri poterit, ut ea motione nihil celerius esse queat, quemadmodum aperte sanctus Augustinus in libro de Civitate Dei,⁸ et Hieronymus⁹ in Isaiam docuerunt. Quare ab Apostolo dictum est: Seminatur in infirmitate, surget in virtute.¹⁰

¹ 1. Cor. XV. 42. — ² Matt. XIII. 43. — ³ Matt. XVII. 2. — ⁴ Phil. III. 21. — ⁵ 1. Cor. XV. 43. — ⁶ Exod. XXXIV. 29; 2. Cor. III. 7. — ⁷ 1. Cor. XV. 41. — ⁸ August. de Civit. Dei lib. XIII. c. 18. et 20. — ⁹ Hieron. in Isaiam. c. XL. — ¹⁰ 1. Cor. XV. 43.

His vero addita est, quæ vocatur subtilitas: cujus virtute corpus animæ imperio omnino subjicietur, eique serviet, et ad nutum præsto erit, quod ex illis Apostoli verbis ostenditur: Seminatur, inquit, corpus animale, surget corpus spiritale.¹ Hæc fere sunt præcipua capita, quæ in hujus articuli explicatione tradenda erunt.

Subtilitas.

UT autem fideles sciant, quem fructum ex tot, tantorumque mysteriorum cognitione capere possint; primum declarare oportebit, maximas a nobis Deo gratias agendas esse, qui hæc sapientibus absconderit, et revelaverit parvulis; quot enim viri vel prudentiæ laude præstantes, vel singulari doctrina præditi, in hac tam certa veritate cæci plane iuerunt? Quod igitur nobis illa patefecerit, quibus ad eam intelligentiam aspirare non licebat, est quod summam ejus benignitatem, et clementiam perpetuis laudibus celebremus. Deinde magnus etiam ille fructus ex hujus articuli meditatione consequetur, quod scilicet in eorum morte, qui nobis necessitudine, vel benevolentia conjuncti sunt, facile tum alios, tum nos ipsos consolabimur; quo quidem genere consolationis Apostolum usum esse constat, cum ad Thessalonicenses de dormientibus scriberet.² Sed in omnibus etiam aliis ærumnis, et calamitatibus, futuræ resurrectionis cogitatio summam nobis doloris levationem afferet: quemadmodum sancti Job exemplo didicimus, qui una hac spe afflictum, et mœrentem animum sustentabat, fore aliquando, ut in resurrectione dominum Deum suum conspiceret.³ Præterea, hoc plurimum valebit ad persuadendum fidelibus populis, ut rectam vitam, integram, ab omni prorsus peccati labe puram agere quam diligentissime curent; si enim cogitaverint ingentes illas divitias, quæ resurrectionem consequuntur, ipsis propositas esse, facile ad virtutis, et pietatis studia allicientur. Contra vero nulla res majorem vim habitura est ad comprimendas animi cupiditates, hominesque a sceleribus avocandos, quam si sæpius admoneantur, quibusnam malis, et cruciatibus improbi afficiendi sunt, qui extremo illo die procedent in resurrectionem judicii.⁴

II.

Fructus ex fide resurrectionis capiendi.

¹ Cor. XV. 44. — ² 1. Thess. IV. 13. — ³ Job. XIX. 25. — ⁴ Joan. V. 29.